

Taka gnezda porabiš lahko tudi za valilna gnezda. Priporočam ti postaviti taka gnezda spomladi na planem pod kak grm, kjer kokoši neso in vale jajca veliko rajše nego v kurniku.

Piščetom služijo tudi prav dobro taki sodčki, katere postavimo za kurnik na plano. Ta prostor bodi ograjen. Prvih štirinajst dni naj bodo piščeta s kokljo vred le na tem prostoru, po noči pa naj prebivajo v sodčku. Pozneje se pa presele v kurnik med drugo kuretino.

Da umno redimo kuretino, moramo imeti tudi zaboje za krmo, kakeršne kaže podoba 3. Ti zaboji so preko 1 m dolgi ter tako narejeni, da morejo živali do krme le z glavo in vratom. Krme v takih zabojih ne onečedijo živali in se med seboj ne pulijo toliko. Seveda moraš imeti več takih zabojev v kurniku in na planem.

Posode za pitno vodo morajo biti ali kovinaste ali pa lončene. Vsegdar glej, da bodo čiste; voda ne sme postati sluzna, kislá ali celo smrdeča ter jo zamenjaj vsak dan, po zimi kakor po leti, s svežo vodo.

Na planem si poišče kuretina sama primerne prostora, koder se koplje in valja po pesku ali po rahli zemlji. Ker pa pokvari dež ali mraz tudi take prostore, dobro je prirediti kuretini v ta namen prav ceno zelo lahko pokrite prostore, katere naspeš s peskom, pepelom ali s šotnim drobižem. Ta nastil pa moraš na leto naj manj po štirikrat premeniti.

Kranjska deželna vinarska, sadjarska in poljedelska šola v Grmu.

Uže večkrat smo pisali v našem listu o tej šoli, katero je kranjski deželni zbor ustanovil z ogromnimi stroški v prid kmetijskemu stanu našemu. Sedaj pa, ko se šolsko leto bliža svojemu koncu in nam je šolsko vodstvo doposlalo letno šolsko poročilo za l. 1888/9., hočemo se v novič na kratko spominjati za kmetijski stan prevažne šole ter našim gospodarjem v novič priporočati, da pošljejo sinove svoje vanjo. V šoli se učenci uče teoretiški in praktiški vsega tistega, kar je ob današnjih razmerah treba vedeti umnemu kmetovalcu.

Menimo, da ga ni več med Slovenci pametnega gospodarja, ki bi ne priznal, da je dandanes kmetovanje vse drugačno, nego je bilo pred tridesetimi leti, da se razmere od leta do leta izpreminjajo in da more uspešno gospodariti le tist gospodar, ki ve in zna gospodarstvo umno in razmeram primerno urediti. S pridnostjo in sčasoma se izobražen kmetovalec uže priučí svoje gospodarstvo za vsak poseben slučaj primerno urediti a predno se privadi, plačevati mora svoje izkušnje z obilnimi izgubami in prevarami. Drugače je pa, če se je kmetovalec izšolal v kmetijski šoli. On začne kmetovati z obilim strokovnim znanjem, ki mu pomaga precej pravo pot ukreniti, kadar se nameri kaj nenavadnega,

ter zna iz zemlje dobivati več dobička, katerega itako poljedelec krvavo potrebuje.

Ne bodemo na široko razpravljali, koliko je potrebna šola, uže mnogokrat smo to storili mi i drugi, opozoriti pa vendar hočemo vsakega na temeljiti članek našega gospoda sotrudnika F. Š., ki ga je bil priobčil z zadnjih številkah „Novic“. Članek „črtica o kmetovalčevem izobraževanju“ vse to temeljito razpravlja. Marsikedo pa še vedno poprašuje: Česa naj vendar kmetskega fauta v šoli nauče? Odgovor na to je lahek. Po drugih deželah vzrejajo ob enakih ali še slabših razmerah živino, ki je dvakrat toliko vredna kolikor naša, prideljujejo po svoji zemlji več in boljših pridelkov, znajo sadjarstvo urejati tako umno, da jim donša lepih dohodkov, razumejo vinarstvo tako, da se mi z našimi vini niti primerjati ne smemo, znajo vinograde delati, da jim jih trtna uš ne uniči itd. Vse to pa naš kmetovalec tudi vzmore, ako z varčnim in pridnim gospodarjenjem posname vse, kar je posnemanja vredno pri kmetovalcih drugih dežel. Povsod je dobiti kaj dobrega, le poiskati je treba. Slovenci so vzgledni čebelarji, drugi narodi nas v tem posnemajo, posnemajmo toraj tudi mi v dobrem gospodarstvu druge. Vso to vednost bi si kedo mogel pridobiti le, ako bi popotoval križem sveta. Na ta način učiti se umnega kmetijstva je sicer dobro, a nerodno ter drago, ceneje dosežeš ravno to, ako greš v kmetijsko šolo; tam te vsega tega nauče in poleg tega ti dado podlogo, da moreš ob posebnih slučajih sam določiti, kaj ti bode v gospodarstvu največ hasnilo. Mi Slovenci smo kmetijski narod, pri nas tiči v zemlji še mnogo nedvignenih zakladov; da jih pa dvignemo, treba nam je obilo umnih kmetovalcev. Pošljite toraj slovenski gospodarji, svoje sinove v kmetijsko šolo v Grmu! Koristili bodete s tem največ sami sebi, pa tudi deželi, kajti s kmetij izšolanih gospodarjev širi se umno kmetijstvo in blagostanje po deželi.

Sadjarstvo v zelenjaku.

V zelenjaku morajo se le hruške saditi, nikakor pa ne jablane. Večino mladih in starih jablan, stoječih v mastnih, rodovitih sadovnjakih, loti se neka bolezen, nekak rak. Vzroka tej bolezni iskati je brez dvojbe v tem, da je zemlja pod drevesnimi kronami prenojena z organskimi snovmi, ki imajo v sebi mnogo dušika, kakor z hlevskim gnojem, gnojnico itd., in da jej nedostaje rudninskega gnoja — pepela, koščene moke itd. Taka drevesa navadno jako hitro poganjajo, les ima široke stanice in mnogo vode v sebi, lepe veje trpé navadno že prvo zimo od mraza, in po zmrzlih mestih pokaže se rak. Res je razlika med raznimi jabolčnimi vrstami v elika, ker se je ta bolezen po njih že bolj ali manj razpasla, dolgo se pa vendar nobena jabolčna vrsta ne bode ustavljala škodljivim vplivom. Večletna in mnogo-

brojna opazovanja so pokazala, da raznovrstne hruške ostanejo zdrave v sadovnjaku vzlic omenjeni neugodni kakovosti zemlje in mnogo bolje rade nego jablane. Po mnogih vrtilih stoje prav zdrave hruške poleg jako bolnih jablan, tako da se na prvi pogled vidi razlika in nasili premišljevat, kaj je temu krivo. Vzroka je iskati v tem, da se hrušek sploh rak manj poloti in da imajo globočje korenine in toraj na nje vpliva vrhnja pregnjena zgornja plast. Ker hruške zaradi piramidalnih svojih vrhov manj ovirajo rast zelenjadi, ki je pod njimi posajena, nego pa širokovejne jablane, zatoraj sadimo po sadovnjakih najrajši hruške.

Razne reči.

* **Proti bolšicam na vrtu.** Dostokrat naredo bolšice na zelenjadi veliko škode, ker zlasti mlade rastlinice skoraj popolnoma uničijo. Proti tem mrčesom priporočajo to le: Vzemi deščico, malo širšo, nego so vrste na gredi, ter jo namaži s katranom po eni strani. O pol-danjskem času, ko so bolšice najživahnejše, potegni jo večkrat med vrstami. Rastline se stresajo in bolšice padajo na deščico ter se prilepljajo na katran. To seveda moraš pa le narediti, ako na svojem vrtu vselej seješ v vrste, kar je pri umnem vrtnarstvu iz mnogih ozirov edino pravo.

* **Bršlin, bramba zoper mokre stene.** L. Danger priporoča v „Schleswig-Holsteinisches Monatsblatt für Gartenbau“, da ob stenah nasajen bršlin suši zidovje. Sredstvo je poskušeno in ob enem zaljša poslopja. Nasadi naj se pa le ob debelih zidovih, nikdar pa ne ob tenkih, posebno ob takih ne, ki so tako rekoč na goljufijo narejeni iz lesenih križev, vmes pa zid. Bršlinove korenine pokončajo ves les v zidu. Že se je zgodilo, da so korenine skozi les prerasle ter na drugi strani stene jele poganjati, zid pa se je hotel razrušiti.

* **Krmi živino o pravem času.** Da bode živina uspevala, treba je imeti posode, v katerih se daje krma, čiste, živini je dajati vedno enako mero krme in gledati, da je hrana dobra, in da se krmi vedno ob istem času. Če je živinče vajeno, da dobi ob petih zjutraj prvokrat jesti, postane nemirno in razdraženo, če mora pol ali še celo eno uro dlje čakati, in zatoraj mu krma tako dobro ne tekne. Če pa mora še dlje čakati, presestrada se živinče, hlastno poželjivo po krmi pade, premalo jo zveči in prehitro polni želodec, kar večkrat močno ovira prebavljanje. Če bi bilo daljše vzdržavanje na pr. pri napolnjenji potrebno, naj se potem le polagoma začenja dajati poprejšnja hrana. Ravno tako napačno kakor prepozno, je prezgodnje krmljenje, kar se večkrat prigodi. Živinčetu se ne ljubi še jesti, krmo le premete in nekaj je pokonča, ali se pa preobje. Jako važno je zatoraj, da se živina ob istem času, rekel bi, isto minuto krmi.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 143. vprašanje v 29. št. „Novic“: Izrekli ste željo, da bi poročil, ako kedo ve, kako praprot zatreti. Jaz imam o tem izkušnjo, a je taka, da je letos ni več mogoče zvršiti. Praprot se mora namreč pokositi meseca junija, kadar gre uže čez polovico, in to je toliko let ponavljati, da praprot izgine. Včasih izgine uže prvo leto, včasih pa šele v drugem ali celo v tretjem letu. Bolj če je zemlja gnojna, tem težavnejše je praprot pregnati.

Janez Vetušek v Lehni.

Vprašanje 145. Imam svoj dom na precej močvirnih tleh, in voda, ki leze po zidu navzgor, dela mi mnogo neprilik. Razmere so take, da mi brez ogromnih stroškov ni mogoče tal osušiti; ker pa hočem zopet novo stavbo postaviti, prosim sveta, kako naj zidam, da zid nad zemljo vsaj ne bode vedno vlažen? (R. Š. v G.)

Odgovor: Da se prepreči, da se talna mokrina ne vzdiguje po zidovih, loči se iz kamenja ali opeke narejeni temelj z ločilnimi skladom iz „klinkerja“, smolne lepnice ali asfalta od gorenjega zidu. Klinker imenujemo neke vrste posebno žgane opeke, skozi katero voda ne prodira. Smolne lepnice ali asfalta dobite pri A. Druškoviči v Ljubljani.

Vprašanje 146. Ali so res temni konjski hlevi boljši nego svetli? (J. Ž. v D.)

Odgovor: Po konjskih hlevih bodi v obče toliko svetlobe, kolikor je mora biti po stanovanjih. Okna naj bodo tako narejena, da svetloba ne pada naravnost konju v oči, toraj ne smejo biti vštric konjeve glave in ne preveč pri tleh. Tudi zaradi prepaha je dati oknom pravo mesto. Slepe (obrušere) šipe so za konjske hleve posebno dobre. Tudi bolj temno barvane stene so za zdravje konjevih oči boljše nego pa prav živo pobeljene.

Vprašanje 147. Kupil sem mladega, zelo zanemarnjenega konja, skoraj brez grive. Kako bi pospešil rast grivi? (F. G. na B.)

Odgovor: Ako je mladi konj tako zanemarjen, da mu vsled nemarnosti griva izpada ali sploh ne raste, najboljšo sredstvo je taki nemarnosti konec storiti. Dobro ga krmite, pridno snažite, češite mu grivo, izpirajte polt, in odpravili bodete kmalu to nepriliko.

Vprašanje 148. V našem kraju je navadno vsako leto jari ječmen snetjav, in sicer tako zelo, da, kedar se prične delati klasje, postane črn in ne naredi nič zrnja. Tacega klasja je včasih eno tretjino ali pa še več. Kako bi se dalo to odpraviti? (G. M. v C.)

Odgovor: Snetjavost provzroči glivica, ki je uže na semenu. Žito obvarujete te bolezni tako le: Vzemite za vsak hektoliter semena 20 dekagramov višnjevoga vitrijola (bakrenega vitrijola) ter ga dobro stolcite in v vroči vodi razstopite. Prelijte ta razstopljeni vitrijol v škaf ter pritočite tolikrat po 40 litrov navadne vode, kolikorkrat po 20 dekagramov vitrijola ste vzeli. V to